

REGION
JÄMTLAND
HÄRJEDALEN

Ungdomsinflytande i Region Jämtland Härjedalen

Version: 1

Beslutsinstans:

ÄNDRINGSFÖRTECKNING

Version	Datum	Ändring	Beslutat av
1.		Nyutgåva	

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	INLEDNING.....	4
1.1	Delaktighetstrappan.....	4
2	UNGDOMSTINGET.....	5
3	UNGDOMSRÅDET.....	6
4	REFLEKTIONER OM UNGDOMSRÅD OCH TING.....	7
5	ANDRA REGIONER OCH KOMMUNER.....	10
6	ORGANISATION AV UNGAS INFLYTANDE I KOMMUNERNA I JÄMTLAND HÄRJEDALEN.....	11
6.1	Slutats.....	13
7	FÖRSLAG TILL FORTSATT ARBETE.....	13
7.1	Konklusion.....	14

1 INLEDNING

Vid landstingsfullmäktiges sammanträde 2013-10-22 – 23 fick dåvarande landstingsstyrelsen i uppdrag att göra en översyn av reglementena för länets handikappråd, landstings pensionärsråd och landstingets ungdomsråd. Översynen skulle ta sikte på att tydliggöra syftet med råden och rådens uppgifter.

Intentionen var att framhäva att råden skulle vara rådgivande. Uppdraget att se över ungdomsrådet lades på regionala utvecklingsförvaltningen som beställde en extern genomlysning över ungdomsråd och ungdomsting. Denna utredning föreslog bland annat att Region Jämtland Härjedalen borde se över de verksamheter, aktiviteter, arenor och forum som riktar sig till unga både lokalt och regionalt och se hur dessa interagerar och uppfyller målsättningarna i de prioriterade insatsområdena i ungdomsstrategin.

Denna rapport beskriver och problematiserar kring det nuvarande ungdomstinget och ungdomsrådet, visar på hur andra landsting och kommunerna i Jämtland Härjedalen arbetar med frågorna. Slutligen presenteras ett förslag på hur Region Jämtland Härjedalen ska arbeta med ungdomsinflytande.

1.1 Delaktighetstrappan

I delaktighetstrappan, som bland annat används av SKL framgår att det finns flera nivåer av delaktighet. För en region/landsting är det viktigt att först diskutera vilket inflytande medborgarna bör ha. Nedan presenteras trappans olika steg. Kopplingen till delaktighetstrappan återkommer i rapportens slutats/förslag till fortsatta arbete.

(Källa: Medborgardialog som en del i styrprocessen, SKL 2013)

Information

För att kunna bli delaktig behöver man information. Här avses att ge medborgarna lättillgänglig, objektiv och balanserad information för att öka förståelse för problemet, alternativen, lösningar.

Konsultation

Konsultation innebär att få medborgarnas respons/återkoppling på analyser, förslag, alternativ till lösningar, ställningstagande till genomförandesätt.

Dialog

Ge medborgarna möjlighet att möta andra för att ha en dialog kring samhällets utveckling. Alla ska ha möjlighet att föra fram sin åsikt och argumentera för sin syn på frågan, utveckla samförstånd med andra och att kunskapen från dialogen med medborgarna förstås och beaktas i den fortsatta politiska processen.

Inflytande – delaktighet

Medborgarna ges möjlighet till att vara delaktiga under en längre period utifrån ett visst tema eller ämne och i denna process ges inflytande över

behovsinventering, utveckling av alternativ, val av förslag som utgör underlag till politiska beslut.

Medbeslutande

Den folkvalda församlingen delegerar ansvar till nämnd, styrelse där delegaterna inte är valda utifrån partitillhörighet utan valda som enskilda personer. Beslut kan även fattas om att genomföra beslutande folkomröstning.

2 UNGDOMSTINGET

Jämtlands läns landstings ungdomsting genomfördes för första gången 2001 efter en motion om att instifta ett ungdomsting. Många utredningar under 1990-talet visade på att det fanns ett behov av att stärka ungdomars inflytande i landsting och kommuner. I december 1999 beslutade regeringen om ett måldokument för den nationella ungdomspolitik. Ett av målen i detta dokument var att *ungdomarna skall ha en verklig möjlighet till inflytande och delaktighet*. Målet specificerades ytterligare genom ett antal delmål:

- Skolan ska främja ungas engagemang och delaktighet i samhällsfrågor, genom att vara en arena där lokala samhällsfrågor diskuteras och ungas synpunkter inhämtas.
- Kommunerna bör utifrån lokala förutsättningar och i samarbete med kommunens unga säkerställa att ungas rätt till inflytande behandlas i kommunala handlingsplaner och liknande dokument samt arbeta för att göra innebörden känd bland unga.
- Kommunerna bör i samarbete med kommunens unga upprätta ändamålsenliga former för återkommande dialog mellan unga och beslutsfattare i syfte att möjliggöra för unga medborgare att utöva inflytande över den kommunala verksamhetsplaneringen.

Det konstaterades också att det bland unga fanns ett minskat intresse att aktivera sig i föreningar och därmed gå miste om lärdomar i demokratiska spelregler inkl. erfarenheter om att vara med och diskutera och komma fram till

beslut i gemensamma angelägenheter. Det fanns således incitament att hitta nya sätt att skola ungdomar i demokratiskt tänkande och kunnande.

Med dessa tankar som grund instiftades ungdomstinget 2001 med syftet att ge ungdomar:

- Fler möjligheter att lära/diskutera demokratins roll i samhället.
- En plattform för att diskutera egna frågor och de regionala frågor som landstinget ansvarar för.
- Möjlighet att fördjupa sig i regionala frågor inom landstingets verksamhetsområde.
- Möjlighet att föra fram synpunkter på landstingets verksamheter direkt in i landstinget.
- Möjlighet att pröva på hur en demokratisk process går till i praktiken; att utse ombud, skriva motioner, diskutera och besluta.

En viktig samarbetspartner var länets gymnasieskolor där landstinget avsåg att delta i undervisningen genom material, information och praktiska övningar. I ett längre perspektiv såg man också att länets kommuner skulle inleda ett fördjupat samarbete kring de frågor som rörde ungdomar.

I reglementet från 2001 slogs fast att ungdomstinget skulle ha formen av ett landstingsfullmäktige med 55 ordinarie ledamöter från länets gymnasieskolor, att ungdomarna skulle diskutera aktuella frågor i utskott och sedan genomföra ett ungdomsfullmäktige där frågorna skulle beslutas. För att driva tinget föreslogs en resurs i form av en tjänsteman på en 30 % tjänst och att tjänsten även skulle innebära samordningsansvaret för kommunernas liknande verksamheter.

Kostnaden för tinget beräknades till 33 000 kr och en projektanställd till 127 000 kr, totalt 160 000 kr.

Ungdomstinget har sedan starten hållits i samband med fullmäktiges sammanträden och har varit en uppskattad tillställning, både från ungdomar och politiker. Vid utvärderingar som gjorts har konstaterats att ungdomar tycker att

tinget har varit ett bra tillfälle att få vara med och påverka i de frågor som berör ungdomar. Ungdomarna har också angett att de fått en ny syn på de politiker som faktiskt bestämmer. Samtidigt konstateras att ungdomarnas reella inflytande varit tämligen begränsat samt att de frågor som berörts i ungdomsmotionerna till största del rört kommunens ansvarsområden.

3 UNGDOMSRÅDET

Jämtlands landstings ungdomsråd har existerat i sin nuvarande form sedan år 2000.

Enligt gällande reglemente är rådets syfte att stärka ungdomsdemokratin i länet och ge ungdomar större inflytande att påverka i frågor som rör denna målgrupp.

Rådet upprättades för:

- Att på ett organiserat sätt få in synpunkter på landstingets verksamheter från ungdomar i länet.
- Att verka för att ungdomarnas frågor beaktas i styrelser, beredningar och verksamheter.
- Att initiera nya ungdomsfrågor i beredningar i verksamheter.
- Att vara remissorgan i frågor som berör ungdomarna.
- Att vara ett forum för opinionsbildning och kunskapsspridning.
- Att vara ett forum för deltagande och skolning i demokratiska beslutsprocesser.
- Att utveckla samverkan med länets gymnasieskolor.

Rådet är öppet för ungdomar i länets gymnasieskolor. Nominering till rådet ska ske på respektive skola, gärna i samverkan med skolans elevråd. Tanken är att ledamoten via elevrådet ska samla ihop åsikter och synpunkter som rör Region Jämtland Härjedalens verksamhetsområden från skolans elever och sedan lyfta dessa vid ungdomsrådet.

Ungdomsrådets budget har legat på 120 000 kronor/år och inkluderar arvoden för fem sammanträden. Ansvarig tjänsteman för ungdomstinget har även varit ansvarig för ungdomsrådet. Ungdomsrådet har, förutom ledamöter från gymnasieskolor, även haft fem ledamöter som valts av fullmäktige.

Från 2013 och framåt har ungdomsrådet varit delaktig i en remiss från hälso- och sjukvården gällande framtidens hälso- och sjukvårdspolitik. Från tidigare regionförbundet har rådet bland annat fått lämna synpunkter på den regionala utvecklingsstrategin, lämnat synpunkter till länskulturen, startat upp projekt med Europa Direkt samt fått besvara en remiss om en digital agenda för Region Jämtland Härjedalen. Rådet har också lagt fram ett initiativärende om parkering till regionstyrelsen. Rådet var också delaktiga i framtagandet av ungdomsstrategin.

4 REFLEKTIONER OM UNGDOMSRÅD OCH TING

Antalet deltagare i ungdomsrådet och tinget har varierat under åren men generellt har det varit svårt att rekrytera ungdomar från andra kommuner än Östersund. Den nomineringsprocess som funnits har inte fungerat tillfredsställande, flera skolor har idag inget fungerande elevråd och kunskapen om regionens ungdomsråd är liten eller obefintlig, både bland ungdomar och lärare.

Det har följaktligen funnits (och finns) svårigheter att få elever från andra kommuner att delta i rådet och ungdomar med lång resväg känner ofta att de inte har möjlighet att komma till rådets möten. Det har varit svårt att marknadsföra ungdomsråd och ting vid gymnasieskolorna i länet och det krävs egentligen en årlig informationsinsats på samtliga gymnasieskolor då lärare/rektorer byter tjänst och elever med kunskap om rådet slutar.

En utvärdering av rådet som genomfördes 2015 visar att rådet upplever att de inte inkluderas i någon större utsträckning vad gäller funktionen som remissorgan i frågor som rör ungdomar.

Under 2014 och 2015 har ungdomsrådet bestått av 14 ungdomar och fem politiker, varav 12 av dessa ungdomar går på gymnasieskolor inom Östersunds kommun. Rådet har dragits med hög frånvaro och detta förklaras med obligatoriska prov, praktiker och liknande. Ungdomarna uppger här att de inte stor möjlighet att själva påverka sina arbetsdagar och detta upplever ledamöterna som frustrerande. Även från de förtroendevalda sida har intresset att delta vid rådets möten varit svalt.

Gjorda utvärderingar efter ungdomsting visat att ungdomarnas reella inflytande har varit tämligen begränsat. Ungdomstinget 2013 var det sista i ordningen som hölls enligt de gamla stadgarna, det vill säga med motionshantering. Av 42 inkomna motioner var det endast två som berörde dåvarande Jämtlands läns landstings ansvarsområden. Av detta kan dras slutsatser om att det idag finns bristande kunskap om landsting och regioner inom gymnasieskolan. Det kan även handla om ungdomars intresseområden och frågor som mer berör dem (exempelvis busstider, skolmat och fritidsgårdar).

Man kunde även skönja ett minskat deltagande vid tinget. 55 anmälda deltagare blev under den första dagen 48 och andra dagen sjönk det ytterligare till 36 personer. Kommunerna fick också en del arbete med att svara på de motioner som skickades vidare från tinget, en hantering som de inte varit nöjda med.

Efter tinget 2013 sammanställde ansvarig tjänsteman en utvärderingsrapport med förslag om att låta tinget vara vilande under 2014 och under den tiden utreda nya former för ungdomsinflytande. Fullmäktige beslutade i oktober samma år att hålla tinget som vanligt men göra förändringar i upplägg. Antalet anmälda till tinget 2014 var 38 men endast 24 deltog.

Inför tinget 2015 hölls en dialog med fullmäktiges presidium om att hålla ungdomstinget men med en förändrad form. Under hösten 2014 arbetade

ansvarig tjänsteman med att ta fram ett koncept med workshops och diskussionsforum inom temat miljö och inbjudan till länets gymnasieskolor skickades ut. I januari 2015 fattade fullmäktiges presidium beslutet att ställa in tinget på grund av få anmälda. Under 2015 genomfördes en översyn av handikapprådets och pensionärsrådets reglementen och i samband med detta gjordes även en extern översyn av ungdomsråd och ungdomsting.

Det resultat som den gjorda översynen visade var att Region Jämtland Härjedalen idag har ett otydligt fokus gällande ungdomars inflytande och påverkansmöjligheter, att de styrdokument som existerar inte är uppdaterade i enlighet med den regionala ungdomsstrategin och att regionen bör utreda nya möjligheter att göra ungdomar inkluderade i verksamheten.

EU definierar ungdomar som personer i åldersspannet 13-30 år medan den nationella ungdomspolitikerna har avgränsat ungdomar till 13-25 år. Följaktligen har Region Jämtland Härjedalen en väldigt snäv målgrupp som inte kan sägas utgöra "ungdomsinflytande" i en modern organisation. Vidare bidrar den sneda fördelningen mellan länets skolor till att många kommuners ungdomar helt saknar inflytande i Region Jämtland Härjedalen. Ett ytterligare problem med den snäva målgruppen är att rådet saknar kontinuitet då ledamöter endast väljs på ett eller två år och intaget till rådet sker löpande. En stor del av arbetsåret går åt till att inskola ledamöterna i Region Jämtland Härjedalens arbete, mötesteknik och arbete med ungdomstinget. Som konstaterats tidigare har även ungdomstinget dragits med ett i stort sett liknande problem som rådet. Att locka ungdomar till ungdomstinget beror till stor del på enskilda lärares engagemang och detta bygger i sin tur på omfattande informationsinsatser från Region Jämtland Härjedalens sida. Målgruppen unga är en stor heterogen grupp som spänner mellan 13 och 25 år. I nuvarande ting och råd har endast ungdomar i gymnasieåldern representerats, vilket torde vara ett allt för snävt urval för att det

ska vara tal om verkligt ungdomsinflytande. De stora avstånden i länet har också bidragit till att ytterligare minska urvalet bland de ungdomar som deltar.

Det är viktigt att komma ihåg att organisera ett ungdomsråd/ungdomsting inte är ett mål i sig utan ett medel för att uppnå något annat, till exempel ungdomsinflytande. Ett väl fungerande ungdomsråd/ungdomsting kräver fungerande ungdomsråd i skolorna/kommunerna för att erhålla god representation. De unga som tills nu har representerat ungdomsrådet och ting har till stor del representerat sig själva och sina egna intressen. Det har saknats en tydlig koppling mellan elevråd/ungdomsråd i skolorna.

Tingets och rådets roll har, sedan starten 2001, varit att bedriva skola/utbildning i demokrati. Ett ansvar som i huvudsak torde åligga skolan. I betänkandet *Politisk information i skolan – ett led i demokratiuppdraget*, SOU 2016:4 framgår att eleverna ska lära sig om demokrati och mänskliga rättigheter. De ska vidare lära genom att grundläggande demokratiska värderingar och respekten för mänskliga rättigheter genomsyrar skolans lärmiljö. Målet är att eleverna ska utveckla förmågor för att som samhällsmedborgare kunna verka aktivt i demokratin.

I ett samhälle där unga i allt mindre grad blir medlemmar i politiska partier borde det också ligga i de politiska partiernas intresse att skola in unga i hur det politiska systemet fungerar, annars tappar den representativa demokratin än mer mark. Att skapa alternativa plattformar av typen ungdomsråd, ungdomsting, webbsidor för unga m.m. för att fånga upp ungas röster kan få motsatt effekt. På så sätt skapas system som bara gäller ungdomar och inte lär ut hur en politiskt styrd organisation faktiskt fungerar, eller är målet att hitta ett alternativ till dagens representativa demokrati?

För att lyckas med processen att nå reellt ungdomsinflytande krävs ett arbete som byggs från grunden där samtliga huvudmän har ett likvärdigt intresse för

frågan och att de finns med från början för att gemensamt bygga upp något tillsammans som är lika angeläget för alla. Länets kommuner har större möjlighet att arbeta med ungdomsinflytande på ett bredare plan än de verksamheter som finns inom regionens huvudmannaskap.

För att Region Jämtland Härjedalen ska kunna bedriva ett effektivt arbete med ungdomspolitik utifrån ett rads- och tingsperspektiv krävs en ungdomsstrategitjänst som kan arbeta både strategiskt och operativt, tillsammans med länets kommuner. Det krävs även en ökad rekrytering över åldersspannet (13-25) för att säkerställa en någorlunda jämn representation.

Positiva konsekvenser vid ungdomsting och ungdomsråd

- Ungdomar får möta och diskutera med politiker och tjänstemän.
- Möjlighet för ungdomar att få en djupare förståelse för Region Jämtland Härjedalens olika verksamheter.
- Ungdomar får möjlighet att delta och testa på demokratiska beslutsprocesser.
- Ungdomar ges möjlighet att träffa och lära känna andra ungdomar från olika skolor.

Negativa konsekvenser vid ungdomsting och ungdomsråd

- Antalet ledamöter i råd och ting innebär ett begränsat/icke representativt urval.
- Råd och ting kan uppfattas som en konstlad arena med skendemokrati.
- Råd och ting ligger inte i tiden.
- Svårt med kontinuerlig representation från ungdomar.
- Snävt urval (gymnasieungdomar) till råd och ting.
- Tid för ungdomsråd/ting tas från ordinarie studietid.

5 ANDRA REGIONER OCH KOMMUNER

I betänkandet SOU 2016:5 – låt fler forma framtiden, framgår att arbetet med ungas inflytande och delaktighet på kommunal- och landstingsnivå är väldigt diversifierat över landet och varierar bland annat utifrån lokala förutsättningar.

Det är många kommuner och landsting som valt att inrätta någon typ av inflytandeforum för gruppen unga, t.ex. ungdomsråd, ungdomsting, ungdomsfullmäktige, ungdomsdelegationer och ungdomspaneler. De flesta forum riktar sig till personer mellan 13 och 18 år medan några även inkluderar personer över 18 år och som har rösträtt. Idag finns det ungdomsråd i knappt hälften av landets landsting. Den rådande trenden är att fler och fler regioner och landsting väljer att avveckla sina ungdomsråd för att istället använda befintliga arenor och/eller digital teknik för att nå ungdomar.

I en genomlysning av hur arbetet sker med ungas inflytande i andra regioner följer här några presentationer över två regioner som har lyckats väl med sitt arbete. Dessa regioner; Dalarna och Gävleborg har arbetat under lång tid med frågan.

Region Dalarna lyfts ofta fram som en framgångsrik region när det gäller ungas inflytande. Arbetet på regional nivå har bedrivits av en ungdomsstrateg som arbetat med att stötta de omkringliggande kommunerna i att bygga upp en struktur lokalt för att möjliggöra och garantera att arbetet sker enligt den nationella ungdomspolitik. Region Dalarna och kommunerna har en avsiktsförklaring i sitt arbete kring ungdomsfrågorna och betonar starkt ungas roll i det regionala tillväxtarbetet och ser unga som tillväxtfaktor. Region Dalarna har även tagit fram en ungdomsstrategi som betonar vikten av unga som resurs.

Region Dalarna ser ungas inflytande på regional nivå som ett utvecklingsområde. De planer som finns är att utveckla medborgardialogen och där säkerställa ungas medverkan för att få deras perspektiv istället för att skapa ett råd.

DUNS (Dalanätverket för ungdomssamordning) är ett regionalt nätverk i Dalarna som fungerar som stöd och drivkraft för att stärka de tjänstemän som arbetar med ungdomsfrågorna i respektive kommun. Nätverkets insatser är breda och skapar genomslag för ungdomsfrågor i hela länet. Utifrån detta nätverk har Dimpa (Dalarnas implementeringsprocess av ungdomspolitikerna) utvecklats, vars syfte är att skapa ett bättre samarbete med beslutsfattarna. Dimpa är en metod och modell för hur det ungdomspolitiska arbetet sker i kommunerna, en implementeringsprocess för att säkerställa ungdomspolitikerna. Modellen säkerställer en kommunal organisation av det ungdomspolitiska arbetet. I varje kommun finns en kärntrupp bestående av ansvarig cheftjänsteman, ansvarig politiker och ansvarig operativ tjänsteman.

Region Dalarna och kommunerna har enats om en gemensam enkät, Lupp (lokal uppföljning av ungdomspolitikerna), som är en del av underlag för kunskapsbaserat arbete. Dimpa-modellen har använts för att säkerställa att de resultat som erhålls vid enkäten implementeras i den kommunala och regionala verksamheten.

Flera av Region Dalarnas projekt har kopplats till unga. I projekten finns inget uttalat att stärka ungas inflytande men dessa projekt möjliggör kontakten mellan regionen och de unga. En viktig länk.

Region Gävleborg har liksom Region Dalarna ett väl utvecklat arbete kring det ungdomspolitiska arbetet. Regionen har en väl utvecklad modell, liknar i mångt och mycket Region Dalarnas – Dimpa, skillnaden är att Region Gävleborg eftersträvar en strateg i varje kommun med möjlighet att fatta beslut. Region Gävleborg gör en gemensam enkät, Lupp, där samtliga kommuner deltar. Resultatet analyseras regionalt. Det är endast en kommun i regionen som har valt att ha ett ungdomsråd, övriga kommuner har valt dialogmodellen med unga, dels en den klassiska medborgardialogen men även nyttjat den digitala tekniken. I och med regionbildandet har Region Gävleborg utvecklat arbetet med horisontella

kriterier, som de benämner som *Hållbarhetsprocessen*. Det finns ansvariga tjänstemän, vars uppgift är att erbjuda utbildningar för politiker, ledningsgrupper, stödfunktioner och övriga verksamheter i och utanför organisationen. De utvecklar metoder för hållbarhetsintegrering som systematiseras i organisationen. I hållbarhetsperspektivet ingår flera perspektiv, däribland jämställdhet, folkhälsa och ungdomspolitik. På detta sätt säkerställs ungas perspektiv i den regionala utvecklingen.

Konklusion: De regioner som ovan är presenterade har alla de gemensamt att de har mycket tydligt valt att prioritera det ungdomspolitiska arbetet. Prioriteringen är att de har en strateg/samordnande tjänsteman som har en tydlig arbetsuppgift att dels sprida ungdomspolitiken på den regionala arenan, skapa förutsättningar för goda arbetsrelationer mellan region och kommun samt att arbeta med ett ungdomsperspektiv som ligger till underlag för beslut både inom regional- och lokalnivå.

6 ORGANISATION AV UNGAS INFLYTANDE I KOMMUNERNA I JÄMTLAND HÄRJEDALEN

Dessa frågor har via mejl ställts till den tjänsteman i länets kommuner som hårbärerar ungdomsfrågorna.

- Hur ser ungas inflytande ut i din kommun? På kommunnivå? På skolnivå?
- Om kommunen har ett organiserat ungdomsråd? Hur organiseras det? De unga som sitter i rådet, hur utses de?
- Har ungdomsrådet eller elevrådet någon koppling till varandra?
- Vilken trend råder hos er?

Östersunds kommun: Har ett ungdomsråd som i nuläget är vilande.

Ungdomsrådet har, för att hålla i gång verksamheten, haft stöd från kommunens

tjänstemän i form av funktionen folkhälsstrateg på cirka 20 %. Representationen i ungdomsrådet ska enligt arbetsordningen vara en person mellan 15-24 år, skriven i Östersunds kommun. Hälften av ledamöterna i rådet ska vara gymnasieelever för att förhindra att de unga representerar sig själva. Ungdomsrådet har haft ett samarbete med kommunens barn- och elevsamarbetsgrupp, som består av elevrådsordförandena från de olika skolorna. Den som tidigare haft tjänsten har flaggat för att mer tid behövs för att arbeta med ungdomsfrågorna på ett bra sätt. Det som har beslutats nu är att en ungdomslots/ungdomsstrateg ska tillsättas 2017. Det kommer att innebära en nystart för hur kommunen kommer att arbeta med ungdomsfrågorna. Ungdomslotsens främsta uppgift blir att omsätta den nationella ungdomspolitik till konkreta åtgärder i kommunen, lyfta vad unga tycker är viktigt i kommunen till beslutsfattare samt stödja förvaltningar och bolag med att integrera ett ungdomsperspektiv i sin verksamhet. I och med att en ungdomslots/ungdomsstrateg är på gång och att det finns en politisk vilja finns en stor potential att förbättra ungas inflytande i kommunens verksamheter på ett strategiskt hållbart sätt.

Ragunda: I kommunen pågår diskussioner om att skapa ett ungdomsråd. Det finns organiserade elevråd för grundskolor och gymnasiet. Stort fokus i kommunen ligger på att utveckla befintliga platser där unga är, förskolan lyfts som ett gott exempel. På kommunens webbplats finns en särskild sida som heter Ung i Ragunda.

Berg: Har startat en sms-panel för unga i åldern 13 år till gymnasiet. Frågorna ställs både till ungdomar och till kommunstyrelsen och sedan ska svaren jämföras. Berg anordnar tillsammans med Härjedalen en ungdomsdemokratidag. Konceptet för i år är att unga ska lämna i medborgarförslag utifrån de olika områden som är prioriterade i ungdomsstrategin. Det finns inget organiserat

ungdomsråd i kommunen. Skolorna har elevråd av olika fungerande karaktär. Utmaningarna i kommunen är det geografiska avståndet samt att hur de unga representeras i ett kommunalt råd.

Strömsund: Tidigare har det arrangerats ungdomsting med bland annat Nordli. Det har även nyligen arrangerats ett ungdomskonvent. Kommunen planerar att starta upp ett ungdomsråd. Hur ungdomsrådet ska organiseras samt hur representationen ska utses är inte klarlagt i dagsläget. Just nu är det två elever från högstadiet och två elever från gymnasiet tillsammans med kommunens ungdomssamordnare som planerar för ett kommunalt råd.

Krokom: Kommunen antog 2009 ett program för barn- och ungdomsinflytande i kommunen. Just nu pågår en revidering av det arbetet. Programmet är uppbyggt utifrån ett årshjul, där aktiviteter är återkommande. I kommunen finns ett ungdomskulturråd för unga mellan 13- 20 år. Rådet ligger under kommunstyrelsen och ungdomskultursamordnaren ansvarar för samordning. De som sitter i rådet representerar sig själva, just nu är det fyra killar och sex tjejer. Det sker ett samarbete mellan elevråd och ungdomskulturråd, bland annat har möten och utbildningar skett mellan unga och politiker.

Bräcke: Kommunen erbjuder studiebesök på kommunhuset och de kommunala politikerna besöker elevråden. På fritidshemmen och i förskoleklassen har kommunala tjänstemän kontinuerliga möten, från årskurs 1 till 9 finns organiserade klassråd, från årskurs 3 finns elevråd. För högstadiet finns även elevskyddsombud. Kommunen har inget organiserat ungdomsråd, mycket på grund av att flertalet unga i gymnasieåldern pendlar in till Östersund.

Åre: Kommunen har i år inget organiserat ungdomsråd. Kommunen har haft ungdomsråd som haft en tydlig koppling mellan skolor och kommunen. På skolnivå finns fungerande både klass- och elevråd. För tillfället organiseras inget

på kommunnivå och svarande tjänsteman vet inte hur det kommer att bli framöver.

6.1 Slutats

Bland kommunerna i Jämtland Härjedalen finns ingen enhetlig organisation kring ungas inflytande. De kommuner som haft ungdomsråd vill förnya och förändra, de kommuner som inte har någon organisering trevar sig till en form av råd och ser möjlighet till ungas inflytande i den modellen. Detta innebär att det inte finns någon naturlig rekryteringskanal för Region Jämtland Härjedalen från länets kommuner.

Under hösten 2016 tillfrågades länets kommuner via regionens samverkansråd hur ett eventuellt samarbete kring ungdomsfrågan skulle kunna se ut. En majoritet av kommunerna uppgav då att de själva var uppe i ett förändrings-/utvecklingsarbete. Några kommuner uppgav att de skulle tänka sig en dag/år som ordnas tillsammans med Region Jämtland Härjedalen. Någon enighet i frågan saknades dock.

7 FÖRSLAG TILL FORTSATT ARBETE

De förslag som har diskuterats under utredningens gång, en gemensam temadag med kommuner eller e-paneler, är endast metoder som kan användas utifrån hur man beslutat sig för att arbeta vidare med ungdomsfrågan.

Ett ungdomsperspektiv innebär att få en sektorsövergripande kunskap om ungas levnadsvillkor. Ungdomsperspektivet vilar på två ben: ungas egen röst samt kunskap om unga. Det innebär att mäta, använda sig av enkäter, intervjuer, fokusgrupper och annan relevant statistik som underlag för att ha ett ungdomsperspektiv för beslut. För att få detta arbeta att fungera krävs en nära

dialog med regionens kommuner för att upprätthålla en struktur över exempelvis vilket statistiskt underlag som bör levereras. Det underlaget kan exempelvis vara en gemensam enkät.

Under hösten 2014 tog dåvarande regionstyrelsen vid Regionförbundet Jämtlands län beslut om att anta Region Jämtland Härjedalens ungdomsstrategi.

Ungdomsstrategins framtagande är en del av den regionala utvecklingsstrategin men utgör ett förtydligande av ungdomspolitikerna. Strategin togs fram i samarbete med flera aktörer däribland länets kommuner, Jämtlands läns landsting, primärkommunala nämnden och Regionförbundet. Syftet med ungdomsstrategin är att lyfta ungdomspolitikerna och göra den synlig för kommuner och Region Jämtland Härjedalen. Flera kommuner har antagit handlingsplaner utifrån strategin och flera av befintliga projekt härrör från detta dokument.

I ett av strategins handlingsområden, inflytande och delaktighet, ska det ungdomspolitiska arbetet prioriteras. Bland annat genom en ungdomssamordnare på regional nivå, utveckling av ett tydligt barn- och ungdomsperspektiv inom befintliga politiska arenor och utveckling av ungas reella inflytande.

Som tidigare beskrivits kan inflytande ske på olika nivåer. I den delaktighetstrappa som presenterats återfinns information, konsultation, dialog, inflytande och medbeslutande. Det trappsteg som förespråkas här är konsultationssteget vilket innebär att Region Jämtland Härjedalen får ungas röst på utredningar och förslag till beslut, främst genom användande av digital teknik, såsom e-panel eller liknande.

7.1 Konklusion

Under utredningen gång har det blivit tydligt att ett arbete med ett ungdomsperspektiv på det sätt som ungdomsstrategin förespråkar inte är möjligt att genomföra. Region Jämtland Härjedalen och länets kommuner delar inte

samma bild om hur det ungdomspolitiska arbetet ska bedrivas. Länets kommuner har också hunnit olika långt i sitt ungdomsarbete vilket gör det svårt att samordna frågan regionalt.

Att arbeta utifrån ett ungdomsperspektiv innebär för Region Jämtland Härjedalen att utgå från ungdomsstrategin och ur den prioritera områden i årliga verksamhetsplaner (regionstyrelsens verksamhetsplan, regionala utvecklingsnämndens verksamhetsplan o.s.v.).

Värt att beakta är att den nationella ungdomspolitiken inte är styrande för regioner och kommuner. Det innebär att regionen kan välja att arbeta med de ungdomspolitiska målen men också att avstå.

Att beakta

- Hur arbetar Region Jämtland Härjedalen med alla perspektiv (miljö, ekonomi, regional utveckling, jämställdhet)? För att få de horisontella värdena att fungera behövs det en enhetlig modell som implementeras samt kunskap hos medarbetarna kring samtliga perspektiv.
- Ungdomsperspektivet är ännu ett horisontellt värde att ta hänsyn till. Detta innebär utbildningsinsatser, både för politiker och tjänstemän, samt en nära dialog med regionens kommuner.
- Frågan kräver prioritering från politiskt håll.
- Hänsyn bör tas till att barnkonventionen blir lag och hur ska regionen förhålla sig till det faktum att en del av målgruppen (ungdomar) omfattas av denna lag? Innebär detta att gruppen unga "splittras" och tvingar fram ett differentierat arbetssätt för ungdomar mellan 13 och 18 år?
- De politiska partiernas ansvar.
- Skolans demokratiansvar.

- Det finns en uttalad politisk vilja att aktivt arbeta med ungdomspolitikerna men resurser saknas.

Förslag till fortsatt arbete

- Region Jämtland Härjedalen ska fokusera på det interna arbetet med ungdomsinflytande.
- Upprätta utvecklingsplaner/handlingsplaner.
- Förstärka arbetet med barnkonventionen.
- Stärka arbetet inom de verksamheter som ungdomar mest berörs av.
- Införa ett ungdomsperspektiv där det ingår att upprätta kontakt med unga (genom t.ex. e-panel, fokusgrupper o.d.) samt utarbeta en "ungdomschecklista" inför beslut.